

TİCARİ İŞLETME REHNİ KANUNU ⁽¹⁾

Kanun Numarası : 1447
Kabul Tarihi : 21/7/1971
Yayımlandığı R. Gazete : Tarih : 28/7/1971 Sayı : 13909
Yayımlandığı DÜstur : Tertip : 5 Cilt : 10 Sayfa : 2972

*

* *

Bu Kanun ile ilgili tüzük için, " Tüzükler Külliyatı" nın kanunlara göre düzenlenen nümerik fihristine bakınız.

*

* *

Kanunun kapsamı:

Madde 1 – Ticaret veya esnaf ve sanatkar sicilinde kayıtlı bir ticari işletme üzerinden rehin hakkı bu kanunda yazılı hükümler dairesinde tesis edilir.

Ticari işletme rehniinde taraflar:

Madde 2 – Ticari işletme rehni sözleşmesi, tüzel kişiliği haiz ve sermaye şirketi olarak kurulmuş kredi müesseseleri kredili satış yapan gerçek ve tüzel kişiliği haiz müesseseler ve kooperatifler ile ticari işletmenin maliki bulunan gerçek ve tüzel kişiler arasında yapılır.

Ancak, kredili satış yapan müesseselerin rehin hakkı münhasıran vadeli satış yapmış olduğu 3 üncü maddenin (b) fıkrasında zikredilen hususat üzerinde tesis edilir.

Rehni muhteva ve kapsamı:

Madde 3 – Ticari işletme rehni aşağıdaki unsurları kapsar:

a - Ticaret unvanı ve işletme adı,

b - Rehni tescili anında mevcut ve işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan makina, araç, alet ve motorlu nakil araçları,

c - İhtira beratları, markalar, modeller, resimler ve lisanslar gibi sınai haklar.

Taraflar ticaret unvanı, işletme adı ve menkul işletme tesisatı dışında kalan unsurlardan bir veya birkaçını rehni dışında bırakabilirler.

Gemi ipoteği hakkındaki hükümler saklıdır.

Rehni sözleşmesinin tanzimi:

Madde 4 – Rehni sözleşmesi, ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu sicil çevresindeki bir noter tarafından tanzim edilir. Sözleşmede, rehne dair unsurların tam listesi de ayrırdılmelerini mümkün kılacak özellikleri ile birlikte yer alır.

(1) İşbu Kanunda geçen "esnaf ve sanat sicili" deyiimi 14/2/1985 tarihli ve 3153 sayılı Kanunun 39 uncu maddesiyle "esnaf ve sanatkar sicili" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Rehin hakkının doğumu:

Madde 5 – Rehin hakkı ticari işletme sahibinin veya kredi müessesesinin veya alacaklının yazılı talebi üzerine ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Siciline tescil ile doğar.

Sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren 10 gün zarfında tescil talebedilir ve ilgili sicil memurluğunca bu işlem yerine getirilir.

Ticari işletmeye dahil unsurlardan bir kısmı üzerinde rehinin tasarruf hakkı bulunmaması halinde Medeni Kanununun 853 üncü maddesinin buna dair hükmü uygulanır.

Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Sicilindeki kayda istinat ederek rehin hakkı iktisabedenin bu iktisabı muteberdir.

Tescil harç ve masraflarının hangi tarafa ait olacağı rehin sözleşmesinde belirtilir.

Tescilin şekli:

Madde 6 – Rehinin tescilinde, alacaklının ticaret unvanı, açık adresi ve ikametgahı, alacağın Türk lirası olarak miktarı, alacağın miktarı muayyen değilse ticari işletmenin ne miktar için teminat teşkil edeceği, alacak faizli ise faiz nisbeti kaydolunur.

Rehinin diğer sicillere bildirilmesi:

Madde 7 – Tescili müteakip Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Sicili memurunun derhal yapacağı bildiri üzerine, bu kanuna istinaden tesis edilen rehin, ticari işletmenin üzerinde faaliyet gösterdiği gayrimenkul işletme sahibine ait ise bu gayrimenkulün tapu kütüğündeki sayfasındaki beyanlar hanesine markalar, lisanslar ve ihtira beratları gibi sınai haklar için Sanayi Bakanlığınca tutulan sicile, maden siciline, motorlu araçlar için nakil vasıtaları siciline, ticari işletme rehni veren müessesesinin varsa şubelerinin bulunduğu yer sicillerine derhal kaydedilir.

Birden fazla rehin tesisi:

Madde 8 – Aynı ticari işletme üzerinde birden fazla rehin tesis edilebilir. Alacaklıların hakları rehinin tescili sırasına göre tayin edilir.

Rehin hakkının üçüncü şahıslara karşı ileri sürülmesi:

Madde 9 – Alacaklının bu kanundan doğan rehin hakkı, ticari işletmeyi devralan herkese karşı ileri sürülebilir.

Şu kadar ki, rehinden haberdar olmaksızın ticari işletmenin sicil bölgesi dışındaki münferit unsurları üzerinde mülkiyet veya diğer aynı bir hakkı iktisabeden hüsnüniyet sahibi üçüncü şahsın hakları mahfuzdur. Ticari işletme sahibinin bu iktisap dolayısıyla bir talep hakkı varsa bu talep hakkı üzerinde alacaklının rehin hakkı devam eder.

Ticari işletmenin bu kanuna göre rehnedilen unsurlarının tamamı veya bir kısmı için tazminat veya sigorta bedeli ödenmesi icabettiği takdirde, tazminat veya bedel üzerinde de alacaklı rehin hakkına sahip olur.

İkinci ve üçüncü fıkrada yazılı hallerde, üçüncü şahıs kendisine yapılan ihbara rağmen işletme sahibine tediyede bulunursa alacaklının bundan doğan zararını tazmin ile yükümlü olur.

Ticari işletme sahibinin, alacaklının muvafakatini almak şartıyla işletmenin münferit bir unsurunun devri veya üzerinde bir aynı hak tesisi dolayısıyla alacaklı olduğu meblağ veya kendisine verilecek tazminat yahut sigorta bedeli ile, işletmeden çıkan unsur yerine yenisini alma veya eski durumu iade etme hakkı saklıdır.

Ticari işletme sahibinin tasarruf yetkisi:

Madde 10 – Ticari işletme sahibi, işletmenin normal faaliyette bulunabilmesi için gerekli her türlü muameleleri yapmak yetkisini haizdir.

Buna mukabil ticari işletme sahibi, ticari işletmeyi veya rehne dahil münferit unsurları devretmek, bir aynı hakla takyid etmek, başka bir mahalle nakletmek veya başkaları ile değiştirmek için alacaklının muvafakatini almak zorundadır.

İşletme rehnine dahil münferit unsurların alacaklının muvafakati ile başkalarıyla değiştirilmesi hallerinde meydana gelen değişikliklerin, taraflarca dördüncü madde hükümlerine göre düzenlenmiş olan listeye noter marifetiyle işlettirilmesi şarttır.

İşletmeye ithal edilen yeni unsurların rehnin kapsamına dahil olması için bu unsurların listeye alınması ve ayrıca Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Siciline tescili lazımdır.

Ticari işletmenin merhun değerinin muhafazası:

Madde 11 – Ticari işletme sahibi işletmenin merhun değerini muhafaza için gerekli ihtimamı göstermediği veya kanunen öngörülen hallerde alacaklının muvafakatını almadığı ve bu yüzdende alacaklının zararına ticari işletmenin merhun değeri düştüğü takdirde hakim tarafından kendisine verilecek mühlet içinde ek teminat vermez veya evvelki hali iade etmez ise, talep üzerine alacaklıya teminat noksanına tekabül edecek bir miktarın ödenmesine hükümlenir.

Ticari işletme sahibinin cezalandırılması ve tazminata mahkûm edilmesi:

Madde 12 – (Değişik birinci fıkrâ: 23/1/2008-5728/343 md.) Ticari işletme sahibi işletmesini veya rehne dahil münferit unsurları alacaklının muvafakati olmaksızın başkalarıyla değiştirir veya temlik, aynı bir hakla takyit veya alacaklıyı ızzar kastıyla tahrip veya imha ederse bu yüzden alacağını tamamen veya kısmen tahsil edemeyen alacaklının şikayeti üzerine uğranılan zararın miktarı nazara alınmak suretiyle bir yıldan beş yıla kadar hapis ve yüz günden aşağı olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

Uğranılan zarar fahiş olduğu takdirde yukarıda yazılı cezaların azamisine hükümlenir.

Ayrıca talep üzerine hakim ticari işletme sahibini, kusurunun ağırlığını gözönünde tutarak rehinle temin edilen alacak miktarına kadar munzam bir tazminata da mahkûm eder.

Üçüncü şahsın müdahalesinin men'i:

Madde 13 – Ticari işletmeye veya rehne dahil unsurlarına, rehnin sağladığı teminatı tehlikeye düşürecek surette üçüncü şahıslar tarafından vukubulacak fiillerin men'ini alacaklı dava edebilir.

Rehnin paraya çevrilmesi:

Madde 14 – Borçlu borcunu ödemediği takdirde, alacaklıya; ticari işletmeyi veya münferit bir unsurunu temellük etmek hakkını veren her türlü mukavele hükümsüzdür.

Borçlu borcunu vadesinde ödemezse, alacaklı merhunun satış bedelinden alacağını istifa eder. İşletme rehnine dahil her unsur borcun tamamına karşılık teşkil eder.

Alacaklı, alacağın temini için umumi hükümler dairesinde ticari işletmenin veya münferit unsurlarının ihtiyaten haczettirilmesini İsteyebilir. Bu takdirde, ihtiyati haczi tamamlama merasimi rehnin paraya çevrilmesi yoluyla olur.

Paraya çevirmenin şümülü:

Madde 15 – Alacaklı, merhunun paraya çevrilmesini talebedebilir.

Ancak satılacak unsurları ve satışın şümülünü, alacaklının ve ticari işletme sahibinin muhik menfaatlerini nazarı itibare alarak icra memuru tayin eder.

Her halükarda rehinle temin edilen alacağın bakiyesinin karşılanması meşruttur.

Takip sırasında idare ve işletme:

Madde 16 – İcra memuru satışına karar verilen ticari işletmenin veya münferit unsurlarının muhafazası, idaresi ve işletilmesi için lüzumlu bütün tedbirleri alır.

Paraya çevirmede takibolunacak usul:

Madde 17 – Ticari işletmenin veya münferit unsurlarının paraya çevrilmesinde İcra ve İflas Kanununun menkul rehninin paraya çevrilmesi hakkındaki hükümleri uygulanır.

Rehnin sona ermesi ve ticari işletmenin kaydının terkinini:

Madde 18 – Ticari işletmenin kaydının Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Sicilinden terkinini sicil memuru tarafından derhal alacaklıya bildirilir.

Ticari işletmenin kaydının Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Sicilinden terkin edilmesi halinde alacağın tamamı muaccel olur.

Terkinin alacaklıya tebliğinden itibaren iki ay zarfında tescil edilmiş bulunan işletme rehninin paraya çevrilmesi yoluyla takibi yapılmadığı takdirde rehin hakkı düşer.

Tahsil edilemeyen alacağın takibi genel hükümlere tabidir.

Alacağın son bulması:

Madde 19 – Alacağın son bulması halinde, ticari işletmenin sahibi Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Sicilindeki rehnin kaydının terkinini alacaklıdan isteyebilir.

İcra ve İflas Kanununun 153 üncü maddesi ticari işletme rehninin terkinini halinde de tatbik edilir.

Rehnin terkinini sicil memuru tarafından 8 inci maddede zikredilen sicillere işlenmek üzere bildirilir.

Gayrimenkul rehnine dair hükümlerin uygulanması:

Madde 20 – Ticari işletme rehni hakkında bu kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde gayrimenkul rehni hükümlerinden bu kanun hükümlerine aykırı olmıyanlar uygulanır.

Tüzük hazırlanması:

Madde 21 – Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde Adalet ve Ticaret Bakanlıklarınca hazırlanacak tüzükte rehnin Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Siciline tescili ve sicil memurluğunca yapılacak diğer işlemler gösterilir.

Yetkili mahkeme:

Madde 22 – Bu kanunun uygulanmasından çıkacak anlaşmazlıkların halli ticari sicilin bulunduğu mahallin Ticaret Mahkemelerinin görevi dahilindedir.

Ek Madde 1– Bu kanundaki ticari işletme tabiri, ticari veya sınai işletme ile Esnaf ve Sanatkarın işletmesindeki mesleğini icraya yarayan şeylerdir. ⁽¹⁾

Ek Madde 2- (Ek: 23/7/2003-4952/2 md.) Sanayî işletmelerinde 3 üncü maddenin (b) ve (c) bentlerinde yer alan unsurlardan bir veya daha fazlası rehnin konusu yapılabilir, ticarî işletme rehnine konu kredilerle satın alınan makine, ekipman, araç, alet ve cihazlar rehnedilebilir. Rehinli mallar alacaklının belirleyeceği muhtemel rizikolara karşı sigorta ettirilir. Sigorta masraflarının hangi tarafa ait olacağı rehin sözleşmesinde belirtilir.

Sanayî işletmelerinde rehne konu olan varlıkların bir listesi işletmenin yasal defterlerinden işletme veya yevmiye defterinin son sayfasına noter tarafından onaylanarak eklenir. Bu listelerde, rehinli malların özellikleri açıkça belirtilir. Bu işlem rehnin devamı süresince her yıl yenilenir.

Ticarî işletme rehnine ilişkin hükümler bu maddeye göre sanayî işletmelerinde yapılan rehinlerde de uygulanır.

Yürürlük tarihi:

Madde 23 – Bu Kanun yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Kanunun yürütülmesi:

Madde 24 – Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) Numarasız olan bu madde 23/7/2003 tarihli ve 4952 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle " Ek Madde 1" olarak numaralandırılmış ve metne işlenmiştir.

**1447 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanun No.	1447 sayılı Kanunun değişen maddeleri	Yürürlüğe giriş tarihi
3153	–	23/2/1985
4952	–	29/7/2003
5728	12	8/2/2008